117.

117. Κανθαρόσχημο αγγείο

Αρχαιολογικό Μουσείο Αμφίπολης (ΒΕ 2900)
Προέλευση: σπήλαιο Αρκουδότρυπα Γαληψού Καβάλας
Προχωρημένη Πρώιμη Εποχή Χαλκού (2500–2000 π.Χ.)
Πηλός ανοιχτός καστανός, με εγκλείσματα
Συμπληρωμένο.
Ύψ. 0,08.

Χειροποίητο αγγείο, με δύο κάθετες, ελαφρώς υπερυψωμένες ταινιωτές λαβές. Επίπεδη, στενή βάση. Σώμα κωνικό που διευρύνεται ελαφρώς προς το χείλος. Λαβές ελλειψοειδούς διατομής. Το περίγραμμα του σώματος προς τη στενή επίπεδη βάση γίνεται κάπως γωνιώδες. Παρατηρείται χρωματική διαφοροποίηση στις δύο όψεις του αγγείου.

Αδημοσίευτο.

Πρβλ. Sherratt 1986, σχ. 13.20:25, εικ. XCIC top 2 (Σιταγροί, φάση Vb).

Ν.Π.

117. Kantharoid-shaped vase

Archaeological Museum of Amphipolis (BE 2900)
Provenance: Arkoudotrypa Cave, Galipsos, Kavala
Advanced Early Bronze Age (2500–2000 BC)
Light brown clay with inclusions
Reassembled.
H. 0.08.

Handmade vase with two vertical, slightly raised strap handles and a flat, narrow base. The conical body widens slightly towards the rim, while the handles have an elliptical cross-section. The body profile becomes slightly angular towards the base. There is color variation of the surface on the two sides of the vase.

Unpublished.

Cf. Sherratt 1986, figs. 13.20:25, XCIC top 2 (Sitagroi, phase Vb).

N.P.

118.

118. Μικρογραφικός αμφορέας

Αρχαιολογικό Μουσείο Αμφίπολης (ΒΕ 2896)
Προέλευση: σπήλαιο Αρκουδότρυπα Γαληψού Καβάλας
Ύστερη Εποχή Χαλκού (1600–1100 π.Χ.)
Πηλός καστανόχρωμος
Συμπληρωμένο.
Ύψ. 0,090. Διάμ. σώματος 0,092. Διάμ. βάσης 0,041.

Χειροποίητο αγγείο, μικρών σχετικά διαστάσεων, με επίπεδη κυκλική βάση, σφαιρικό σώμα και κυλινδρικό λαιμό. Ενιαίο περίγραμμα λαιμού και σώματος. Στο ύψος του ώμου δύο μαστοειδείς αποφύσεις, διάτρητες κατακόρυφα, που χρησίμευαν πιθανότατα για την ανάρτηση του αγγείου ή τη στερέωση πώματος. Σχετικά αδρή επιφάνεια που παρουσιάζει ίχνη λείανσης. Οι χρωματικοί τόνοι της επιφάνειας του αγγείου κυμαίνονται ανάμεσα στο καστανότεφρο έως τεφρόμαυρο χρώμα.

Αδημοσίευτο.

Παρόμοιο σχήμα στα νεκροταφεία του οικισμού Καστρί Θάσου, Για το σχήμα, βλ. Κουκούλη-Χρυσανθάκη 1992, Β, 397, σχ. 84, 110, πίν. 8, παραλλαγή VIΔ (τέλη ΥΕΧ) και στην Κίτρινη Πολιόχνη, βλ. Ντούμας & Αγγελοπούλου 1997, εικ. 2.Μ5.

Ν.Π.

118. Miniature amphora

Archaeological Museum of Amphipolis (BE 2896)
Provenance: Arkoudotrypa Cave, Galipsos, Kavala
Late Bronze Age (1600–1100 BC)
Brown clay
Reassembled.
H. 0.090. Diam. (body) 0.092. Diam. (base) 0.041.

Handmade amphora of relatively small size, with a flat circular base, spherical body, and cylindrical neck that merges with the body. At the level of the shoulder, there are two vertically perforated mastoid apophyses, which were probably used to suspend the vase or attach a lid. The relatively rough surface displays traces of polishing, while it ranges in color from grayish brown to grayish black.

Unpublished.

For a similar vase shape from the cemeteries of the settlement of Kastri on Thassos, see Κουκούλη-Χρυσανθάκη 1992, Β, 397, figs. 84, 110, pl. 8, variant VIΔ (final Late Bronze Age), and from the Yellow phase at Poliochni, see Ντούμας & Αγγελοπούλου 1997, fig. 2. Μ5.

Ν.Ρ.

119.

119. Πήλινη πρόχους

Αρχαιολογικό Μουσείο Αμφίπολης (ΒΕ 2895)
Προέλευση: σπήλαιο Αρκουδότρυπα Γαληψού Καβάλας
Πρώιμη Εποχή Χαλκού (τέλη 4ης–τέλη 3ης χιλιετίας π.Χ.)
Πηλός καστανόχρωμος
Συμπληρωμένο.
Ύψ. 0,220. Μέγ. διάμ. 0,151.

Χειροποίητη πρόχους, με ψηλό κυλινδρικό λαιμό, που στενεύει ελαφρώς προς τα άνω και απολήγει σε ελαφρώς έξω νεύον χείλος, σφαιρικό σώμα και επίπεδη βάση. Κάθετη ταινιωτή λαβή από τον ώμο του αγγείου στον λαιμό, κάτω από το χείλος. Η επιφάνεια του αγγείου είναι μελανή και επιμελημένα στιλβωμένη.

Αδημοσίευτη.

Πρβλ. ως προς το σχήμα, Sherratt 1986, σχ. 13.14:5 (Σιταγροί φάση Va).

Ν.Π.

119. Miniature jug

Archaeological Museum of Amphipolis (BE 2895)
Provenance: Arkoudotrypa Cave, Galipsos, Kavala
Early Bronze Age (late 4th–late 3rd millennium BC)
Brown clay
Reassembled.
H. 0.220. Max. diam. 0.151.

Handmade jug with tall cylindrical neck, slightly narrowing towards the top, ending in a slightly everted rim. The body is spherical, and the base is flat. The strap handle is vertical extending from the shoulder of the vase to the neck. The surface is blackened and carefully burnished.

Unpublished.

Cf. for the vase shape, see Sherratt 1986, fig. 13.14:5 (Sitagroi phase Va).

N.P.

120.

120. Ψευδόστομος αμφορέας

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (254/ΚΑR-8)
Προέλευση: σπήλαιο Αγίου Αθανασίου Μαγνησίας
ΥΕ IIIA-Γ (περ. 1435–1065 π.Χ.)
Πηλός λεπτόκοκκος, ανοικτού καστανού χρώματος με ελάχιστες προσμείξεις
Διατηρείται μόνο το άνω τμήμα του αγγείου, συγκολλημένο από τέσσερα συνανήκοντα όστρακα.
Ύψ. 0,123. Πλ. 0,090 (0,101 με τις λαβές).

Σώζεται το ανώτερο τμήμα του αγγείου. Όπως προκύπτει από το σωζόμενο τμήμα του, έχει σφαιρικό σχήμα (πιθανώς FS 173). Ο δίσκος του ψευδοστομίου είναι κυκλικός, επίπεδος και φέρει χαμηλή απόφυση στο κέντρο. Σώζεται η μία από τις δύο κατακόρυφες, ελλειψοειδούς διατομής, λαβές, η γένεση της δεύτερης, καθώς και ικανό τμήμα του κάθετου ψηλού στομίου, από το οποίο λείπει το χείλος. Η εξωτερική επιφάνεια του αγγείου καλύπτεται από αλείφωμα ανοικτού καστανού χρώματος (10YR 8/3), παρόμοιου με το χρώμα του πηλού. Η διακόσμηση του αγγείου έχει γίνει με καστανομέλανη βαφή, ιδιαίτερα εξίτηλη και κατά τόπους απολεπισμένη. Ο δίσκος του ψευδοστομίου φέρει λεπτή και πυκνή σπείρα (FM 52), αδρά ζωγραφισμένη, η οποία απολήγει σε ολόβαφο κεντρικό οφθαλμό. Η ράχη των λαβών είναι ολόβαφη, πιθανώς με εξηρημένο (αβαφές) τρίγωνο στο σημείο της ένωσής της με τον δίσκο. Πλατιά θηλειά περικλείει τη βάση του στομίου και του ψευδοστομίου, ενώ στα δύο τεταρτοκύκλια και το ημικύκλιο της ζώνης του ώμου σώζεται επαναλαμβανόμενο μοτίβο μυκηναϊκού άνθους (FM 18) με σιγμοειδή ύπερο και

120. Stirrup jar

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (254/KAR-8)
Provenance: Agios Athanasios Cave, Magnesia
LH IIIA–C (c. 1435–1065 BC)
Fine light brown clay with a few small inclusions
Intact, only the upper part is preserved, reassembled from four joining sherds.
H. 0.123. W. 0.090 (0.101 with the handles).

Only the upper part of the vase is preserved. The body is spherical in shape (probably Furumark Shape 173). The disc of the vase is circular, flat, and bears a low projection in the center. The vase originally had two vertical handles, only one of which survives, with an ellipsoid cross-section, and the upper attachment of the second. A large part of the vase's vertical high mouth is also preserved, but missing its lip. The outer surface is covered with a light brown slip (10YR 8/3), similar to the color of the clay itself. The vase was decorated using brownish-black paint, which is particularly delicate and is flaking in places. On the disc of the nonfunctioning spout is a roughly painted, thin, dense spiral (FM 52), ending in a solidly painted central eye. The backs of the handles were painted solid, probably with a reserved (unpainted) triangle at the points where they connected to the disk. A wide circular band encloses the base of the spout and the nonfunctioning spout, while on the two quadrants and the semicircle of the shoulder zone, a repeating Mycenaean flower motif (FM 18) with S-shaped pistils and a wreath of fringed lines forming an angle, is preserved. On the surviving part of the belly, three wide

120.

στεφάνη από κροσσωτά γραμμίδια που σχηματίζουν γωνία. Στο σωζόμενο τμήμα της ζώνης της κοιλιάς τρεις πλατιές περιθέουσες ταινίες πλαισιώνουν δύο ζώνες, εκ των οποίων η ανώτερη κοσμείται με λεπτές περιθέουσες γραμμές καστανέρυθρου χρώματος και η κατώτερη με κάθετες μονές κυματοειδείς γραμμές (FM 43). Ο ψευδόστομος αμφορέας, αγγείο που προοριζόταν για τη μεταφορά υγρών, κυρίως λαδιού και οίνου, αποτελεί πολύ συνηθισμένο τύπο στην Ύστερη Εποχή του Χαλκού, ειδικά σε ταφικά σύνολα της περιόδου. Ο ψευδόστομος του σπηλαίου του Αγίου Αθανασίου, παρά την αποσπασματική κατάσταση διατήρησής του, μπορεί να τοποθετηθεί στο χρονικό εύρος της ΥΕIIIB1-2 περιόδου ή στην πρώιμη ΥΕIIIΓ.

Voskos 2017, 90–91, εικ. 2.6.7.

Μ.Κ.

bands frame two zones, the upper decorated with thin horizontal lines of reddish-brown color. The lower zone is decorated with vertical single wavy lines (FM 43). Stirrup jars were used for the transport of liquids, mainly oil and wine, and were very common during the Late Bronze Age, especially in burial contexts. This example from the cave of Agios Athanasios, despite its fragmentary state, can be dated to Late Helladic IIIB1–2, or early Late Helladic IIIC period.

Voskos 2017, 90–91, fig. 2.6.7.

M.K.

121, 122, 123.

121, 122, 123. Σφονδύλια

Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας (ΣΒΕ 2137, ΣΒΕ 2138, ΣΒΕ 2139)
Προέλευση: σπήλαιο Αγίου Αθανασίου Μαγνησίας
ΥΕ ΙΙΙΑ-Γ (περ. 1435–1065 π.Χ.)
121: γκριζοπράσινος στεατίτης. 122: μελανός στεατίτης. 123: καστανέρυθρος πηλός
Ακέραια, με ελαφρές αποκρούσεις περιμετρικά.
121: Ύψ. 0,019. Διάμ. 0,029.
122: Ύψ. 0,016. Διάμ. 0,024.
123: Ύψ.0,027. Διάμ. 0,028.

Τα δύο σφονδύλια από στετατίτη έχουν κωνικό σχήμα (τύπος 3, Iakovidis 1977, 114, εικ. 1), επίπεδη βάση και κορυφή, ενώ το αντίστοιχο πήλινο είναι αμφικωνικό (τύπος 1, Iakovidis 1977, 114, εικ. 1) με ανισοϋψείς κώνους και επιπεδωμένες κορυφές. Όλα φέρουν καθ' ύψος κεντρικό τρήμα κυκλικής διατομής. Η επιφάνεια των λίθινων σφονδυλίων είναι λειασμένη, ενώ αυτή του πήλινου φέρει ίχνη στίλβωσης. Τα αντικείμενα αυτά, γνωστά, επίσης, και ως «κομβία» ή «κωνίσκοι», αποτελούν πολύ συχνό εύρημα σε θέσεις της μυκηναϊκής εποχής από όλο τον ελλαδικό χώρο, κυρίως σε ταφικά και σπανιότερα σε οικιστικά σύνολα. Η ακριβής χρήση τους έχει προβληματίσει επί μακρόν την αρχαιολογική έρευνα, χωρίς το ζήτημα να έχει μέχρι τώρα επιλυθεί οριστικά. Έχουν ερμηνευθεί κατά καιρούς ως υφαντικά βάρη, κουμπιά ενδυμάτων, χάνδρες περιδεραίων, περίαπτα, εξαρτήματα της ενδυμασίας, κεφαλές περονών, απολήξεις κορδονιών σε ζώνες, βαρίδια για το νεκρικό σάβανο κ.ά. Είναι εξαιρετικά πιθανό ότι τα συγκεκριμένα μικροαντικείμενα είχαν πολλαπλές χρήσεις, όπως

121, 122, 123. Spindle whorls

Ephorate of Palaeoanthropology-Speleology (ΣΒΕ 2137, ΣΒΕ 2138, ΣΒΕ 2139)
Provenance: Agios Athanasios Cave, Magnesia
LH IIIA–C (c. 1435–1065 BC)
Intact, with small chips around the perimeter.
121: grayish-green steatite. 122: black steatite. 123: brownish-red clay
121: H. 0.019. Diam. 0.029.
122: H. 0.016. Diam. 0.024.
123: H. 0.027. Diam. 0.028.

The two steatite spindle whorls are conical in shape (type 3, Iakovidis 1977, 114, fig. 1), with a flat base and top. The one made of clay is biconical (type 1, Iakovidis 1977, 114, fig. 1), with asymmetrical cones and flattened tops. All have a central through-hole of circular cross-section. The surfaces of those made from stone are smoothed, while the clay example was burnished. These objects, also known as "buttons" or "weights" are very common at Mycenaean sites throughout Greece, mainly in burials and more rarely in settlement contexts. Their exact use has long been debated, without any definitive conclusions up to date. They have variously been interpreted as loom weights, clothing buttons, necklace beads, pendants, clothing accessories, pin heads, the ends of cords on belts, or weights for funeral shrouds, etc. It is extremely likely that these small objects had multiple uses, as has been confirmed in several recent publications of Mycenaean cemeteries.

Unpublished.

121, 122, 123.

εξάλλου επιβεβαιώνεται και από πρόσφατες δημοσιεύσεις μυκηναϊκών νεκροταφείων.

Αδημοσίευτα.

Για μια σύνοψη του ζητήματος της χρήσης των σφονδυλίων και σχετική βιβλιογραφία, βλ. Βικάτου 2009, 723–725. Πασχαλίδης 2014, 752–755. Ανδρίκου 2019, 176. Για την τεκμηρίωση των πολλαπλών χρήσεων των σφονδυλίων, βλ. Κολώνας 2020, 159–160. Για τυπολογικά παράλληλα, βλ. ενδεικτικά Ιακωβίδης 1969–1970, πίν. 9, 15, 22, 29, 46, 64, 74. Κολώνας 2020, 59 (ΑΕΒ 39, ΑΕΒ 32), 157 (ΑΕΒ 464γ), 192 (ΑΕΒ 521), 202 (ΑΕΒ 551), 368 (ΑΕΒ 1178).

Μ.Κ.

For a summary of the possible uses of spindle whorls and related bibliographies, see Βικάτου 2009, 723–725. Πασχαλίδης 2014, 752–755. Ανδρίκου 2019, 176. For discussion regarding their multiple uses, see Kolonas 2020, 159–160. For typological parallels, see, for example, Ιακωβίδης 1969–1970, pl. 9, 15, 22, 29, 46, 64, 74. Κολώνας 2020, 59 (ΑΕΒ 39, ΑΕΒ 32), 157 (ΑΕΒ 464γ), 192 (ΑΕΒ 521), 202 (ΑΕΒ 551), 368 (ΑΕΒ 1178).

Μ.Κ.